

TISKOVÁ ZPRÁVA

Pražské školáky trápí vši

Nejdůležitější je odpovědnost rodičů

Průběžné poznatky Hygienické stanice hlavního města Prahy (dále jen „HSHMP“) z terénu stále více nasvědčují tomu, že začátek školního roku po návratu dětí z letních prázdnin již dávno není tím nejfrekventovanějším obdobím výskytu vši mezi dětmi v pražských mateřských a základních školách. Plodným obdobím pro parazita typu vši je totiž také právě probíhající zima, kdy děti nosí šály a čepice. Tyto zimní doplňky oděvu usnadňují přenos vši mezi dětmi. Ty se tak dnes ve školách a školkách mohou vyskytnout v podstatě kdykoliv během školního roku. Od roku 2012 není zákonná oznamovací povinnost hlásit výskyt vši orgánům ochrany veřejného zdraví, tj. místně příslušné hygienické stanici, v Praze pak Hygienické stanici hlavního města Prahy. K údajům o výskytu onemocnění pedikulóza způsobovaného vešmi ve školských zařízeních se přesto HSHMP dostává a to na základě desítek dotazů rodičů, škol či Pražanů. HSHMP proto v dané souvislosti apeluje především na rodiče, aby věnovali případnému výskytu vši u svých dětí mimořádnou pozornost a situaci v rodině v žádném případě nepodceňovali.

Co může udělat škola a rodiče?

Z odborného pohledu je **zavšivení** považováno za infekční onemocnění „*pediculosis*“, u kterého hrozí šíření v dětském kolektivu. Pedikulóza se projevuje nadměrným svěděním hlavy způsobeným bodáním a pohybem vši. Svědění nutí děti ke škrábání. I když veš není přenašečem žádných onemocnění, může samotné škrábání vést ke vzniku poškození pokožky a druhotné infekci.

Z důvodu ochrany zdraví v kolektivu a na základě příslušných ustanovení zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, by školky a školy neměly zařazovat zavšivené děti do kolektivu. **Diagnostikovat onemocnění však může pouze lékař, nikoli zaměstnanci škol.** Rodiče mají povinnost na tuto skutečnost upozornit.

„Proto je z našeho pohledu důležitý apel na rodiče, aby u svých dětí prováděli pravidelné kontroly pokožky hlavy a při každém zaznamenaném výskytu vši vždy informovali dané školské zařízení, jak jejich ratolest chodí,“ říká šéf pražských hygieniků Jan Jarolímek s tím, že jedině tak mohou být o výskytu vši v kolektivu informováni rodiče ostatních dětí v riziku.

Výskyt vajíček vši, tak zvaných **hnid**, ve vlasové části hlavy je varováním, že dítě bylo v kontaktu se zavšiveným jedincem. Ihned poté je proto důležité dítě hnid **mechanickým stahováním** zbavit a neopomenout informovat školské zařízení.

Nutno podotknout, že povinnost nemůže být pouze na škole, ale je nutné zdůraznit povinnost rodičů starat se o své děti, která je dána platným právním řádem České republiky. **Děti s výskytem živých vši by proto rodiče měli nechat doma a zajistit jejich řádné odvšivení.**

Povinnost zástupce školského zařízení (pedagoga apod.), aby kontroloval děti, není dána žádným předpisem. Pokud pedagog uvidí u neklidného, nepozorného dítěte ve vlasech lezoucí vši či hnidy, je žádoucí, aby o této skutečnosti vždy informoval rodiče. Ti si dítě musí převzít a v rámci svých rodičovských povinností jej odvšivit. Důležité je rovněž zabránit dalšímu kontaktu dítěte s ostatními zdravými (nepostiženými) jedinci.

Z naší zkušenosti víme, že pražské školy obvykle vyvěsí odbornou informaci získanou z materiálu Státního zdravotního ústavu či krajských hygienických stanic. Školám se rovněž doporučuje, aby postup v dané problematice měly popsán ve školním řádu. V daném dokumentu by měl být upraven postup při výskytu infekčního onemocnění ve škole (včetně vši) podle § 30 odst. 1 písm. c) školského zákona, který se týká úpravy podmínek zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví žáků.

„Praxe bohužel ukazuje, že se dost často stává, že někteří rodiče situaci podceňují. Škola ale může od rodičů požadovat podepsané čestné prohlášení, že svému dítěti prohlédli hlavu dle pokynů a posílají dítě do kolektivu bez vši,“ upozorňuje Jarolímek.

Pokud rodiče se školou nespolupracují a posílají své děti do školy neodvšivené, může ředitel školy, v souladu se školským zákonem, rodiče vyzvat, aby se osobně zúčastnili projednání závažných otázek týkajících se pobytu dítěte a žáka v předškolním a školním zařízení. Této výzvě je zákonný zástupce povinen vyhovět. Pokud ani poté není spolupráce zákonných zástupců se školou adekvátní, má škola v krajním případě možnost takovou skutečnost oznámit orgánu péče o dítě, který disponuje určitými pravomocemi vyvinout na rodiče tlak, protože je jejich povinností se o nezletilé děti starat.

V roce 2005 vydalo k tématu Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR informační leták pod názvem Sdělení pro rodiče k zajištění lepší informovanosti rodičů žáků v případě výskytu pedikulózy (vši dětské). Dokument je nadále k dispozici na internetových stránkách ministerstva.

Jak vši odstraňovat?

Živé vši se odstraňují poměrně jednoduše, na vyčesání pomocí speciálního hřebínku, tzv. **všiváčku**, stačí několik minut. Vyčesávání je nutné provádět alespoň 5 minut, u dlouhých vlasů déle, a to od kořínků vlasů postupně z celého povrchu vlasaté části hlavy. V prvním týdnu nejlépe každý den.

Složitější je situace s odstraňováním hnid. Ty nelze vyčesat, musí se mechanicky odstraňovat, neboť hnidy jsou přilepeny ke kořenu vlasu. Osvědčenější způsob je ostříhání vlasů. Veš dětská totiž není schopna žít ve vlasech kratších 0,8 mm.

Řada rodičů využívá pomoci nejrůznějších chemických přípravků, které většinou zakoupí v lékárnách. Už dlouho se mluví o zvyšující se rezistenci vši na běžně dostupné prostředky. Všechny prostředky s insekticidní látkou, které jsou na trhu k dispozici, zahubí dospělé jedince. Účinnost těchto prostředků na hnidy je velmi sporná, i když výrobce deklaruje účinnost na všechna stadia zavšivení. Látky s přírodním účinkem mají schopnost hubení opět omezenou. Působí na dospělé jedince, většinou udušením. Proto o klasické rezistenci nelze podle našeho názoru hovořit.

Pro úspěšnou léčbu se většinou doporučuje kombinovat v časově postupně navazujících fázích přípravky na bázi insekticidních šamponů či vlasových vod a při aplikaci přípravků postupovat dle návodu výrobce. Důležité je zároveň denně hnidy mechanicky odstraňovat.

Legislativní úprava

► **zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník**

§ 858

Rodičovská odpovědnost zahrnuje **povinnosti a práva rodičů**, která spočívají v **péči o dítě**, zahrnující zejména péči **o jeho zdraví**, jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj, v ochraně dítěte, v udržování osobního styku s dítětem, v zajišťování jeho výchovy a vzdělání, v určení místa

jeho bydliště, v jeho zastupování a spravování jeho jmění; vzniká narozením dítěte a zaniká, jakmile dítě nabude plné svéprávnosti. Trvání a rozsah rodičovské odpovědnosti může změnit jen soud.

► zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)

§ 22 Povinnosti žáků, studentů a zákonných zástupců dětí a nezletilých žáků
Odst. (3) Zákonní zástupci dětí a nezletilých žáků jsou povinni

- a) zajistit, aby dítě a žák docházel řádně do školy nebo školského zařízení,
- b) **na vyzvání ředitele školy nebo školského zařízení se osobně zúčastnit projednání závažných otázek týkajících se vzdělávání dítěte nebo žáka,**
- c) informovat školu a školské zařízení o změně zdravotní způsobilosti, zdravotních obtíží dítěte nebo žáka nebo jiných závažných skutečnostech, které by mohly mít vliv na průběh vzdělávání,
- d) dokládat důvody nepřítomnosti dítěte a žáka ve vyučování v souladu s podmínkami stanovenými školním řádem,
- e) oznamovat škole a školskému zařízení údaje podle § 28 odst. 2 a 3 a další údaje, které jsou podstatné pro průběh vzdělávání nebo bezpečnost dítěte a žáka, a změny v těchto údajích.

► zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů

§ 7

Hygienické požadavky na prostory a provoz škol a školských zařízení, zařízení sociálně výchovné činnosti, zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, služby péče o dítě v dětské skupině a živnosti, jejichž předmětem je péče o děti

odst. (3)

K předcházení vzniku a šíření infekčních onemocnění je zařízení pro výchovu a vzdělávání povinno zajistit oddělení dítěte nebo mladistvého, kteří vykazují známky akutního onemocnění, od ostatních dětí a mladistvých a zajistit pro ně dohled zletilé fyzické osoby.

► Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR – Sdělení pro rodiče k zajištění lepší informovanosti rodičů žáků v případě výskytu pedikulózy (vši dětské) z 15.6.2005

V Praze 28. února 2018

RNDr. Jan Jarolímek, Ph.D., MBA
ředitel